

לאורך העשור האחרון האמנית **דנה לוי** חוקרת אוספים מוזיאליים מסוגים שונים באופן עקבי ומתמשך. לוי מתחקה אחר ההיגיון המפוזר שלהם, תמיד מבכרת את המכלול על פני הפרטים, בעודה בוחנת את התשוקות שמניעות את האספנים ואת התמונה המצטברת שהאוסף משקף.

נקודת המוצא שהולידה את עבודת הוידאו '*תצוגה ארעית*', בצמד ציורים של פניני (Giovanni Paolo Panini) משנת 1757 הנושאים את השם 'רומא העתיקה' ו'רומא המודרנית' – משניהם ניבטים נופיה של רומא – אלה העתיקים ואלה החדשים ושניהם מוצבים כיום זה לצד זה במוזיאון המטרופוליטן שבניו-יורק. בציורים נשקפת אחוזה רומית רחבת אמות, בה תלויים ציורים מרצפה עד תקרה ומקיר אל קיר. הציורים מאדירים את עושרו של פטרונו של פניני – הרון מסטנוויל (Count de Stainville) ואת רומא על נופיה המרשימים. ממבט ראשון ההומוגניות של האתרים משווה להם מראית של שכפולים זהים, אך מבט מעמיק חושף כי הם נבדלים זה מזה. הציור מציב את מחשבת האוסף כבואה של כוח כלכלי ועוצמה פוליטית, כמרכזת במקום אחד מראות רבים, והיא גם זו שמאוחר יותר התפתחה והפכה למודל שמוסדות לאמנות ברחבי העולם מוסיפים לחקות גם היום.

האוסף של מוזיאון פתח תקוה לאמנות דומה באופיו לאוספיהם של מוזיאונים פריפריאליים אחרים בישראל. אלו אוספים המכילים זה לצד זה אמנים נודעים וחובבים, ומושתתים על ערב-רב של פסלים, ציורי נוף וציורים מופשטים, דיוקנאות ותיעוד הווי החיים המקומי. לוי בעבודתה החדשה ביקשה לערוך הומאז' הן לציורים של פניני והן לאוסף של מוזיאון פתח תקוה. להכליא בין השניים יחדיו ובמובנים מסוימים כמו 'להגשים את חלומי' של אוסף המוזיאון המקומי ולאפשר לו ללילה אחד, להתלות באילנות גבוהים. לוי קיבלה את ברכת המוזיאון, ואת זו של רשות העתיקות והוציאה ממרתפי האוסף כמאה עבודות שהוצבו ונתלו על קירותיו של האתר הארכיאולוגי 'מוזליאום מזור' – אחוזת קבר רומית, הסמוכה לפתח תקוה. הציורים המודרניים נתלו על גבי המבנה הרומי השמור בישראל, התלייה נעשתה כמובן בהשראת ציוריו של פניני ובניסיון לחקותם, אלא שהייצוגים והמראות שמשקפות העבודות הינם שונים בתכלית. מהציורים ניבט אותו ערב-רב של תכנים – דמותם של אנשים לומדים, נשים ערביות, חייל במדיו ושומר חרדי, זאת לצד משכן הכנסת, חומת הכותל ונופיה של פתח תקוה. מצטברת כאן מראית סובייקטיבית ומרובדת של החיים בישראל כפי שנחוו ויוצגו בשנותיה הראשונות, מהלך המאפשר להתבונן בתקופה מכוננת זו דווקא מפרספקטיבות אישיות-פרטיות. התצרף הנוכחי שופך אור על השאלות השורשיות שהעסיקו את הישוב העברי בתחילת דרכו ומציג מראית מקומית מורכבת – את השפעותיו של כור ההיתוך התרבותי, מערכת היחסים בין יהודים לערבים, התמודדות עם מוות ומלחמה, אהבת האדמה, והרצון התמים ליצור כאן אוטופיה חברתית.

ניתן לומר כי האוסף של המוזיאון רחוק כמרחק פתח תקוה מרומא מן האידיאל האירופאי המציב לנגד עינינו אוסף המאגד בתוכו יצירות מופת. במובנים רבים זהו גם כוחו. לוי משקת עם הפער הזה, עם הפנטזיה הזאת, ומחדדת כי תוקפו, חיוניותו וחשיבותו של אוסף זה אינם טמונים בערכו האסתטי או

הפנים-אמנותי אלא בלמידה וחשיפה של הפנטזיות שאפיינו את הרגע המכריע של קום המדינה. מבטה של לוי נע בין האמפטי לאירוני, בין המתנשא למעריך. מבטה של המצלמה אינו מתעמק בכל אחד ואחד מהציורים, אלא בדומה לציוריו של פניני, קולט את המכלול, ומאפשר לעין הצופים לבחור במה יתמקדו. כשהן תלויות על קירותיו של מוזיליאום מזור תחת אור הלילה הקלוש העבודות זוכות למיסטיות מהפנטת, לא ניתן להתיק את המבט מהן, וכשעולה עליהן האור הישראלי המסנוור, רגע לפני שהמצלמה כבר לא יכולה לשאתו ותוכן ואיכות העבודות הולך ומתבהר אנו מקיצים מתוך האשליה הקסומה לתוך המציאות הישראלית המפוזרת, האלימה והמורכבת.

הילה כהן שניידרמן

- הילה כהן שניידרמן היא אוצרת אומנות עכשווית. היא אצרה את המיצב *תצוגה ארעית* שהוצג במוזיאון פתח תיקווה לאומנות באוקטובר 2014